

TALOUSARVIOALOITE 117/2014 vp

Määrärahan osoittaminen eläinkokeita korvaavan vaihtoehtomenetelmäkeskus FICAM:n viranomaistoimintaan

Eduskunnalle

Tampereen yliopiston yhteydessä toimii eläinkokeita korvaava kansallinen vaihtoehtomenetelmäkeskus FICAM. Keskus kehittää ja validoi ihmisperäiseen solu- ja kudosisjelyyn perustuvia testimenetelmiä, joilla voidaan täydentää tai korvata eläinkokeita joko viranomaistutkimuksissa tai perustutkimuksessa. Keskuksen työ on ollut menestyksestä, ja etenkin solubiologia-alueen voimakkaasti kasvavilla markkinoilla on suurta taloudellista potentiaalia. Keskuksen toimintaa ei kuitenkaan pystytä jatkamaan ilman riittävää rahoitusta, mikä tarkoittaisi yhteiskunnan tuella perustetun kansainvälisesti arvostetun huippuyksikön toiminnan hiipumista.

Koe-eläindirektiivi 2010/63/EU muun muassa asettaa velvoitteet kehittää eläinkokeettomia testimenetelmiä, tiedottaa niistä ja nimittää komissiolle validointilaboratorioita. FICAM täyttää nämä vaatimukset. FICAM:n johtaja toimii myös Suomen yhteyshenkilönä (PARERE-henkilö) Euroopan unionille.

1.8.2013 tuli voimaan laki tieteellisiin ja opeustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta. Laki muun muassa edellyttää edistämään eläinkokeettomien menetelmien kehittämistä validoituiksi rutiinimenetelmiksi. Koe-eläintoiminta keskittyy Suomessa neljään yliopistoon, joissa on koe-eläinkeskukset. Niiden kiinteistö- ja toimintamenot ovat olleet noin 10 miljoonaa euroa vuodessa. Vaihtoehtomenetelmien myötä on mahdollisuus pidemmällä aikavälillä saada kansantaloudellisia säästöjä eläinkoekulujen vähe-

nemisenä sekä tarkempina ja tehokkaampina tutkimustuloksina. Jo lyhyellä aikavälillä on vaihtoehtomenetelmätutkimuksella mahdollisuus saada kaupallisen toiminnan tuottoja.

Eläintestien luotettavuus mallintaa ihmisvaihtokutuksia on erittäin huono, monessa tapauksessa alle 50 %. Tästä syystä viranomaiset, teollisuus ja tiedeyhteisö tarvitsevat paremmin ihmistä kuvaavia menetelmiä. Esimerkkinä on lääkekehityksen onnistumistodennäköisyys, joka on vain 8 %. Näitä ihmissolupohjaisia testejä FICAM kehittää niin pitkälle, että ne kelpaavat OECD-tason testimenetelmiksi. Kehittämistyö on pitkäjännitteistä. FICAM on pieni, mutta aktiivinen keskus, joka perustettiin 10.12.2008, ja jo nyt sillä on 2 erittäin pitkällä olevaa testiä ja 2 muuta tutkimusvaiheessa.

Eläintestit ovat kalliita. Globaalit eläintestimarkkinat ovat 3 miljardia USD, ja näistä pelkästään hiiritautilien globaalit markkinat olivat 1,12 miljardia dollaria vuonna 2013, ja niiden enustetaan kasvavan 1,9 miljardiin vuoteen 2018 mennessä (10,3 %:n vuosikasvu). Tämä markkina-alue turvallisuustestauksen lisäksi halutaan ja voidaan korvata luotettavilla ihmissolupohjaisilla testeillä. Jo nyt solubiologiamarkkinat ovat "life science" -kentän tuottoisin alue. Solutestit ovat eniten kasvava sektori, 16 prosentin vuosivauhdilla. In vitro -testimarkkinat voidaan jakaa viranomaistesti- ja muihin testimarkkinoihin. Viranomaistestimarkkinat (toksisuus) olivat 4 miljardia dollaria vuonna 2011 ja vuonna 2012 yli

4,9 miljardia dollaria. Markkinoiden oletetaan kasvavan lähes 9,9 miljardiin dollariin vuoteen 2017 mennessä, mikä tarkoittaa 14,7 prosentin vuosittaista kasvua. Näin ollen eläinkokeettomat testit ovat iso liiketoimintamahdollisuus sekä testauspalvelun, myytävien testipakettien että oheen kehitettävän automaation muodossa. Teollisuus haluaa käyttää FICAM:n testimenetelmiä heti, kun ne ovat tuotteita.

FICAM:n uuden koe-eläinlain (direktiivi 2010/63/EU) mukainen viranomaistoiminta tulee turvata valtion rahoituksella. Opetus- ja kulttuuriministeriö tulee omalta osaltaan rahoittamaan vuoteen 2016 saakka FICAM:n toimintaa siten, että vaihtoehtomenetelmäkeskus antaa kansallisen tason palvelua muille yliopistoille muun muassa koulutus- ja tietopalveluina. Tampereen yliopisto jatkaa vaihtoehtomenetelmäkeskuksen toiminnan rahoittamista perus- ja tukitoiminnoissa, mutta ei vaihtoehtomenetelmäkeskuksen uuden koe-eläinlain edellyttämässä tehtävissä, sillä lainsäädännölliset koe-eläintoiminnan velvoitteet kohdistuvat maa- ja metsätalousministeriön vastuulle.

Vaihtoehtomenetelmäkeskus FICAM:n vuotuinen määrärahan tarve uuden koe-eläinlain

edellyttämiin tehtäviin eli viranomaistoimintaan on 1,0 miljoonaa euroa. Vertailuna Ruotsissa ministeriö panostaa uuden koe-eläinlain edellyttämien velvoitteiden täyttämiseen liittyen eläinkokeettomiin menetelmiin 1,7 miljoonaa euroa vuositain. Lisäksi Ruotsissa perustettiin vuonna 2014 vastaava keskus kuin FICAM, ja kyseisen keskuksen vuosibudjetti on 4 miljoonaa euroa.

FICAM saa vuodelle 2015 opetus- ja kulttuuriministeriön kautta 250 000 euroa. Maa- ja metsätalousministeriö on vuodelle 2015 budjetoinut 100 000 euroa FICAM:n tukeen. Keskuksella on siis tarve 650 000 euron lisärahoitukseen maa- ja metsätalousministeriön pääluokasta, jotta toiminta jatkuu.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2015 talousarvioon momentille 30.20.62 lisäyksenä 650 000 euroa eläinkokeita korvaavan vaihtoehtomenetelmäkeskus FICAM:n uuden koe-eläinlain mukaisen viranomaistoiminnan rahoitukseen.

Helsingissä 26 päivänä syyskuuta 2014

Johanna Karimäki /vihr
Ritva Elomaa /ps
Antti Kaikkonen /kesk

Aino-Kaisa Pekonen /vas
Oras Tynkkynen /vihr